

AMALIY DASTURLAR VA ULARDAN TURLI KASBIY SOHALARDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI

*Marg'ilon 1-son kasb-hunar maktabi
Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi
Muydinova Oydinxon Komiljon qizi*

Annotatsiya: *Amaliy dasturlar va ulardan turli kasbiy sohalarda foydalanish imkoniyatlari haqida ma'lumotlar berilgan*

Kalit so'zlar: *amaliy dasturlar, kasbiy soha, Fotoshop, grafik dastur, IT, HER, Hootsuite.*

Amaliy dasturlar foydalanuvchi tomonidan aniq amallar bajarilishini ta'minlaydi. Amallarga misol keltirsak unga matn kiritish, rasm chizish, fototasvirlarni qayta ishlash, ilustrasiya, video ma'lumotlarni qayta ishlash, audio ma'lumotlarni qayta ishlash, aloqa crnatish, hisob - kitob ishlari kabi amallar misol bo'la oladi.

Kompyuter tizimi bilan o'zaro muloqotda bo'lish, ko'nikmalarni hosil qilishda va amaliy dasturiy ta'minot bilan ishlashda, ishni odatda matn redaktorlaridan boshlanadi

Amaliy dasturlar — bu foydalanuvchilarga turli vazifalarni bajarishga yordam beradigan dasturiy ta'minotlar. Ular ko'plab kasbiy sohalarda qo'llaniladi va turli xil funktsiyalarni bajaradi.

Zamonaviy davrda kasbiy faoliyatda amaliy dasturlar orqali bilimlar mustahkamlanadi. Quyida kasb-hunar maktablarida amaliy dasturlar va ularning turli kasbiy sohalarda foydalanish imkoniyatlari keltirilgan:

1. Ofis dasturlari:

- Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint): Hujjat tayyorlash, ma'lumotlarni hisoblash va taqdimotlarni tayyorlashda keng qo'llaniladi.

- Google Docs/Sheets/Slides: online Word, online Excel, online Powerpoint dasturlarida onlayn hamkorlik uchun qulay, jamoa bilan birgalikda ishlash imkonini beradi.

2. Hisob-kitob dasturlari:

- QuickBooks, 1C: Moliyaviy hisobotlar tayyorlash, buxgalteriya hisobini yuritish va soliq hisobotlarini shakllantirishda foydalaniladi.

- Kichik bizneslar uchun qulay moliya boshqaruvi vositasi.

- Uzasbo dasturi platformasi.

3. Kasb-hunar maktablarida Web dizayn va dasturlash fanida sahifalarni boshqarish dasturlari:

- Html, CSS, Wordpress: Jamoaviy ishlarni rejalashtirish va kuzatish uchun ishlatiladi.

- Sahifalarni boshqarish va vazifalarni taqsimlash uchun qulay interfeysga ega.

4. Dizayn dasturlari:

- Adobe Photoshop, Illustrator: Grafika yaratishda va tahrirlashda keng qo'llaniladi.

- Canva, Cup-cut: Oddiy foydalanuvchilar uchun dizayn yaratishni osonlashtiradi.

5. Ma'lumotlar bazasi va analitika:

- SQL, Microsoft Access: Ma'lumotlarni saqlash va tahlil qilishda qo'llaniladi.

- Tableau, Power : Ma'lumotlarni vizualizatsiya qilish va tahlil qilish imkonini beradi.

6. Texnologik dasturlar (IT):

- GitHub, GitLab: Kodni boshqarish va versiyalarni saqlash uchun ishlatiladi.

- Docker, Kubernetes: Dasturiy ta'minotning ishlab chiqilishi va tarqatilishida muhim vositalar.

7. Ta'lim texnologiyalari:

- Moodle, Google Classroom: Ta'lim jarayonini boshqarish va onlayn kurslar o'tkazishda foydalaniladi.

- Quizlet: O'quvchilar uchun qiziqarli o'yinlar orqali bilim olish imkoniyatini beradi.

8. Sog'liqni saqlash sohasidagi dasturlar:

- Electronic Health Records (EHR) tizimlari: Bemorlarga oid ma'lumotlarni saqlash va boshqarish.

- Telemeditsina platformalari (masalan, Doctor on Demand): Masofaviy maslahatlar berish imkoniyatini yaratadi.

9. Marketing avtomatizatsiyasi vositalari:

- Mailchimp, HubSpot: Email marketing kampaniyalarini avtomatlashtirishda ishlatiladi.

- Social media management tools (Hootsuite): Ijtimoiy tarmoqlarni boshqarish va statistikani tahlil qilishda yordam beradi.

Amaliy dasturlar turli kasbiy sohalarda samaradorlikni oshirish va jarayonlarni optimallashtirish uchun keng qo'llaniladi. Quyida ba'zi sohalarda ularning imkoniyatlari keltirilgan:

Biznes va menejment

• Hisob-kitob dasturlari. Moliya va buxgalteriya jarayonlarini avtomatlashtirish.

• CRM tizimlari. Mijozlar bilan aloqalarni boshqarish va sotuvlarni ko'paytirish.

Ta'lim

• Onlayn ta'lim platformalari. Masofaviy ta'lim va o'quv materiallarini taqdim etish.

• Interaktiv vositalar. Talabalar uchun darslarni qiziqarli va samarali qilish.

Sog'liqni saqlash

• Elektron tibbiy yozuvlar. Bemor ma'lumotlarini xavfsiz saqlash va ularga tezkor kirish.

- Telemeditsina. Masofaviy maslahatlar va monitoring xizmatlari.

Muhandislik va arxitektura

- Loyiha va dizayn yaratish jarayonlarini soddalashtirish.

- Loyihalarni sinovdan o'tkazish va optimallashtirish.

Marketing va dizayn

- Grafik dizayn dasturlari. Vizual kontent yaratish va tahrirlash.

- Analitika vositalari. Raqamli marketing kampaniyalarini tahlil qilish.

Media va kommunikatsiya

- Video tahrirlash dasturlari: Video kontent yaratish va tahrirlash.

- SMM vositalari: Ijtimoiy tarmoqlarda kontent rejalashtirish va monitoring qilish.

Bunday dasturlar grafik tasvirlarni qayta ishlash va yaratishga muljallangan.

Grafikaga misol qilib rasm chizish, tasvirlarni qayta ishlash, fotosuratlarini qayta ishlash, 3D yoki uch tomonlama ko'rinadigan ob'ektlarni yaratish, badiiy grafika, illyustratsiya yaratish kabi amallarni olish mumkin. Undan tashqari bunday dasturlarda tasvirlardan nusxa olish, tayyor ob'ektlarga o'zgartirish kiritish, uzatish, qabul qilish, kengaytmalarini o'zgartirish, grafo-montajlar qilish hatto matn kiritish kabi amallarni bajarish mumkin.

Kompyuter grafik dasturlari – bu, avvalo, keng tarqalib borayotgan dastur ta'minotidir, ya'ni kompyuter grafikasi mavjud va yangi yaratilayotgan dasturlarga tayanadi. Kompyuter grafikasidan reklamada, multiplikasion filmlarni yaratishda va Web sahifalarni yaratishda foydalaniladi.

Bunday dasturlarga AdobePhotoshop turli versiyalari, Corel Xara, Xara X, Corel Draw turli versiyalari, Adobe Illustrator, Maya Unlimited, Matcad, 3D MAX, Diskreet 3DS Max, Softimage 3D, BioVirtual 3DmeNow Pro, Animation Master, Alteros va h.k.z.lar misol bo'la oladi.

Adobe Photoshop turli kasbiy sohalarda keng qo'llaniladi. Quyida uning ba'zi foydalanish imkoniyatlari keltirilgan:

1. Grafik Dizayn

- Logotiplar va Brend Dizayni: Kompaniyalar uchun logotiplar va brend identifikatorlarini yaratish.

- Reklama Banners: Onlayn va bosma reklama materiallarini tayyorlash.

2. Fotografiya

- Rasm tahrirlash: Rang tuzatish, kesish, va effektlar qo'shish.

- Eski fotosuratlarini tiklash va portretlarni yaxshilash.

3. Veb Dizayn

- Veb-sahifalarning vizual maketlarini yaratish.

- UI/UX Dizayn: Foydalanuvchi interfeysi va tajribasini optimallashtirish.

4. Moda dizayni

- Dizaynlar uchun rang va tekstura sinovlari o'tkazish.

- Stil va dizayn elementlarini birlashtirish.

5. Kino va animatsiya

- Filmlar uchun fonlar va maxsus effektlar yaratish.
- Animatsiya va filmlar uchun hikoya taxtalarini tayyorlash.

6. Arxitektura

- Arxitektura loyihalarining fotorealistik tasvirlarini yaratish.
- Loyiha g'oyalarining vizual taqdimoti.

7. Marketing va reklama

• Broshyura va plakatlar: Bosma va raqamli marketing materiallarini ishlab chiqish.

- Ijtimoiy tarmoqlar uchun kontent yaratish.

Adobe Photoshop ushbu sohalarda ijodiy jarayonlarni va vizual kommunikatsiyani rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Bu dasturlarni maqsadli va samarali foydalanish uchun ularga mos strategiyalarni ishlab chiqish va doimiy ravishda yangi texnologiyalarni o'rganish muhimdir.

Bu amaliy dasturlar har qanday kasbiy sohada samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Ularning to'g'ri tanlanishi esa korxonaga yoki tashkilotning ehtiyojlariga bog'liqdir.

FOYDALANIGAN ADABIYOTLAR:

1. A.Sattorov "Informatika va axborot texnologiyasi" Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari uchun darslik- Toshkent.: O'qituvchi, 2018.

2. A.A.Abduqodirov, A.G'.Hayitov, R.R.Shodiyev Axborot texnologiyalari. Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari uchun darslik. -T.: "O'qituvchi", 2010 y.

3. A.Axmedov, N.Taylaqov . Informatika. Akademik litsey va kasb - hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma - T.: "O'zbekiston", 2002 y.

4. SH.Razzoqov, Sh.Yoldoshev, U.Ibragimov Kompyuter grafikasi. Kasb-hunar kollejlari o'quv qo'llanma. -T.: "Talqin", 2012 y.

5. Amaliy dasturlar va ulardan turli kasbiy sohalarda foydalanish imkoniyatlari [info-referat] (packpdf.com)